

Рось Зоряна Петрівна
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри виконавського мистецтва
Навчально-наукового інституту мистецтв ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет
ім. Василя Стефаника»
ORCID 0000-0002-5962-2790
zorianaros@gmail.com

КЛАСИФІКАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ДЖАЗОВИХ ФЕСТИВАЛЬНИХ АКЦІЙ ПЕРІОДУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ (1991-2012 рр.)

Мета статті. На основі огляду джазових фестивалів, типологічних особливостей та диференціації діючих в Україні у період 1991–2012 рр. джазово-фестивальних акцій розробити їх класифікацію. **Методологія** роботи полягає у використанні теоретичних методів (аналітичного, синтезування, абстрагування, узагальнення) для систематизації дослідницького матеріалу; емпіричних методів – спостереження за процесами організації й проведення музичних фестивалів та їх опис; системно-структурного і порівняльно-типологічного методів, які допомогли виявити спільні й відмінні риси українських джазових фестивалів з метою їх систематизації та розробки класифікації. **Наукова новизна** полягає у дослідженні актуальної проблеми вітчизняної джазології – розгортанню джазо-фестивального руху в Україні. Було виявлено особливості диференціації та визначено типологію українських джазово-фестивальних заходів періоду 1991–2012 рр., на підставі чого створено їх класифікацію, розробка якої відбувалася на основі кількісно-якісного принципу аналізу. Згідно з типологічною характеристикою джазово-фестивальних акцій, здійсненою методом «нестроїї класифікації», вона була представлена відповідними категоріями. **Висновки.** На основі проведеного огляду заснованих і відновлених із попередніх років джазових фестивалів упродовж 1991–2012 рр. з'ясовано, що в Україні було засновано близько 100 джазово-фестивальних акцій, окрім тих, які продовжували функціонувати ще з 80-х рр. На підставі вищезазначених параметрів була розроблена авторська класифікація, яка була представлена наступними категоріями: міжнародні фестивалі, джазові фестивалі за участю тільки українських виконавців (всеукраїнські, регіональні, міські), дитячі та юнацькі джазові фестивалі й особлива типологія джазово-фестивальних заходів.

Ключові слова: джазово-фестивальні акції; джазово-фестивальний рух; класифікація.

Рось Зоряна Петрівна, кандидат искусствоведения, доцент кафедры исполнительского искусства Учебно-научного института искусств ГВУЗ «Прикарпатский национальный университет им. Василя Стефаника».

Классификация украинский джазовых фестивальных акций периода независимости (1991–2012 гг.)

Цель статьи. На основании обзора джазовых фестивалей, типологических особенностей и дифференциации действующих в Украине в период 1991–2012 гг. джазово-фестивальных акций разработать их классификацию. **Методология** работы заключается в использовании теоретических методов (аналитического, синтезирования, абстрагирования, обобщения) для систематизации исследовательского материала; эмпирических методов – наблюдение за процессами организации и проведения музыкальных фестивалей и их описание; системно-структурного и сравнительно-типологического методов, которые помогли определить общие и отличительные черты украинских джазовых фестивалей с целью их систематизации и разработки классификации. **Научная новизна** заключается в исследовании актуальной проблемы отечественной джазологии – разворачиванию джазово-фестивального движения в Украине. Были выявлены особенности дифференциации и определена типология украинских джазово-фестивальных мероприятий периода 1991-2012 гг., в соответствии с чем создана их классификация, разработанная на основании количественно-качественного принципа анализа. Согласно с типологической характеристикой джазово-фестивальных акций, осуществленной методом «нестрогой классификации», она была представлена соответствующим категориям. **Выводы.** Вследствие проведенного обзора сформированных и восстановленных из предыдущих лет джазовых фестивалей в течение 1991–2012 гг. установлено, что в Украине было создано около 100 джазово-фестивальных акций, кроме тех, которые продолжали функционировать еще с 80-х гг. В соответствии с вышеупомянутыми параметрами была разработана авторская классификация, представляющая следующие категории: международные фестивали, джазовые фестивали с участием только украинских исполнителей (всеукраинские, региональные, городские), детские и юношеские джазовые фестивали и особая типология джазово-фестивальных мероприятий.

Ключевые слова: джазово-фестивальные акции; джазово-фестивальное движение; классификация.

Ros' Zoryana, Doctor of Philosophy in Art Studies, Associate Professor of the Department of Performing Arts of the Institute of Arts State Higher Educational Institution «Precarpathian National University named after. Vasyl Stefanyk»

Classification of ukrainian jazz festival events in the period of independence (1991–2012)

The purpose of the article. On the basis of the review of jazz festivals, typological features and differentiation of jazz-festival actions in Ukraine during the period of 1991–2012, to develop their classification. **The methodology** of work is to use theoretical methods (analytical, synthesis, abstraction, generalization) for the systematization of research material; empirical methods – observation of the processes of organizing and conducting musical festivals and their description; systematic and comparative-typological methods that helped to identify the common and distinctive features of Ukrainian jazz festivals with the aim of systematizing and developing the classification. **The scientific novelty** consists

in studying the actual problem of domestic jazzology – the development of the jazz festival movement in Ukraine. The peculiarities of differentiation were determined and the typology of Ukrainian jazz festivals in the period 1991-2012 was determined, on the basis of which their classification was created, the development of which was based on the quantitative and qualitative principle of analysis. According to the typological characteristics of jazz festivals, performed by the method of "non-strict classification", it was represented by the relevant categories. **Conclusions.** On the basis of the review of established and restored from previous years of jazz festivals during 1991–2012 it became clear that in Ukraine there were founded about 100 jazz festivals, except for those that continued to function since the 80's. Based on the above-mentioned parameters, an author's classification was developed, which was presented by the following categories: international festivals, jazz festivals with participation of only Ukrainian performers (all-Ukrainian, regional, city), children's and youth jazz festivals and special typologies of jazz festivals.

Key words: jazz festivals; jazz-festival movement; classification.

Актуальність теми дослідження. У динамічній еволюції музичних напрямів особливе місце належить джазу, породженому новою епохою як відгуку на глобальні суспільні події, потребу у створенні принципово нової системи цінностей, що демонструє адекватне сприйняття дійсності, своєрідний спосіб мислення. Джазові фестивалі, як складова джазового мистецтва, презентує найвищі досягнення сучасної музики, роль яких визначається резонансом, значенням і питомою вагою цього музичного явища в соціокультурному просторі сучасного суспільства. Однак проблеми вивчення основних функцій та класифікації джазово-фестивальних акцій, які характеризують розвиток джазово-фестивального руху сучасної України, не так часто потрапляли до кола наукових інтересів музикознавців, не були об'єктом наукових досліджень й до цього часу залишаються поза належної уваги наукової думки. Тому актуальність дослідження визначається об'єктивними потребами у вивченні особливостей розвитку сучасного українського джазово-фестивального процесу, який є одним із провідних напрямів у поширенні української джазової культури.

Мета дослідження. Хронологічні межі дослідження охоплюють період від 1991 р. до 2012 рр., коли Україна виборола свою незалежність і перебувала в стані інтенсивної економічної і культурної розбудови. Політичні події 2013–2015 рр. внесли свої корективи в усі галузі суспільного життя країни, зокрема зумовили формування нового етапу в розвитку джазово-фестивального руху, який триває і донині, а його аналіз та оцінка можуть бути здійснені лише в майбутньому.

За означений період в Україні було зафіксовано проведення досить великої кількості джазових фестивалів, проектів та фестивальних заходів, резонанс яких за обсягом, значенням та виконанням покладених на них завдань суттєво різнилися. Тому метою даного дослідження було на основі огляду джазових фестивалів, типологічних особливостей та диференціації діючих в Україні у період 1991–2012 рр. джазово-фестивальних акцій створити їх класифікацію.

Аналіз досліджень і публікацій. Значимими для даного дослідження стали праці з проблем формулювання термінології, структури та функцій фестивального процесу, а також роботи, які безпосередньо торкалися проблем організації та проведення музичних фестивалів. Кожна з них розглядала музичний фестиваль у контексті певної проблеми. (Н. Бєлявіна, К. Жигульський, К. Резникова, О. Супрун, О. Ущипівська, О. Широкова). Аналізу розвитку вітчизняної джазової музики присвячено ряд монографічних видань та матеріалів у музичних часописах. Насамперед це праці В. Симоненка, статті в періодиці українських музикознавців С. Золкіної, О. Кизлової, О. Супрун та інтерв'ю відомих українських джазменів. Проблеми, пов'язані з визначенням шляхів розвитку естрадно-джазового мистецтва, фестивально-конкурсного руху і джазово-фестивальних процесів в Україні, вивчали вітчизняні мистецтвознавці та культурологи (А. Ареф'єва, К. Давидовський, О. Зінкевич, Д. Зубенко, В. Іонов, Ю. Марков, Ю. Москвічова, О. Сичова, І. Сікорська та ін.). Для визначення особливостей розвитку вітчизняного джазово-фестивального руху неабияке значення мали публікації та наукові дисертаційні дослідження українських музикознавців С. Зуєва, В. Олендарьова, В. Романка, В. Тормахової, М. Шведа та ін.

Виклад основного матеріалу. Джазові фестивальні акції відрізняються між собою масштабами, віковими категоріями учасників, змістом, сферами впливу, терміном побутування тощо. Це стало підставою поділу їх на категорії та розробку авторської класифікації, в основу якої були покладені вищезгадані параметри, а також виконуваний ними обсяг культурологічних завдань, регламентований художньою політикою нашої держави. Як зазначає у своїй роботі О. Сичова, «одним з важливих кроків на шляху до вирішення цього завдання видається здійснення типологізації українських фестивалів як наукової процедури, що в кінцевому підсумку передбачає створення типології – розбиття сукупності, що досліджується, на групи однотипних об'єктів чи явищ» [5, 257]. Вищеозначений метод типології О. Скакун визначає, як метод «нестрогої класифікації», специфіка якої полягає у вивченні об'єктів не від одиничного до всезагального, а зворотним шляхом – від об'єкта (об'єктів), як своєрідної цілісності, до селекції його рис [6, 101]. На думку О. Яковлевої-Романенко, «цей метод передбачає і водночас, обмежується спостереженням, описом, порівнянням і емпіричним впорядкуванням об'єктів, розподіляє предмети або явища за групами (класами) на основі їхніх істотних ознак» [9, 4]. Саме такий метод в контексті означеного дослідження видався найбільш оптимальним для аналізу і систематизації джазових фестивалів.

Загалом, у цей період було зафіксовано діяльність більше 100 джазових фестивалів, 60 з яких були або самостійними міжнародними джазовими фестивалями або джазовими проектами у рамках проведення міжнародних мистецьких фестивалів, що значно підвищило престиж нашої держави на міжнародному рівні й стало визначальним чинником входження України у світовий культурний простір. Перш за все вони різнилися між собою саме обсягом міжнародного представництва, що і зумовило поділ цієї категорії на декілька підгруп.

Наприклад, міжнародний фестиваль «Jazz Bez» – транскордонний музичний марафон, котрий кожного року єднає довкола джазу десятки виконавців та тисячі слухачів із культурних центрів України й Польщі. Від 2001 р. до 2012 р. джазова федерація фестивалю розрослася вже на шістнадцять міст (в Україні – Львів, Луцьк, Київ, Харків, Тернопіль, Івано-Франківськ, Рівне, Севастополь, Одеса, Черкаси, а в Польщі – Перемишль, Люблін, Санок, Новица, Ярослав та Білосток). Відбулося сотні концертів, на яких виступили музиканти з Німеччини, Польщі, Росії, Грузії, Литви, Португалії, Аргентини, Канади, Вірменії, Нідерландів, Швейцарії та України, утворилося десятки міжнародних проектів. «Родзинкою» фестивалю стало поєднання максимальної кількості джазових стилів: swing, fusion, bebop, jazz rock, funk, cool, free jazz тощо. Наближеними до Міжнародного фестивалю «Jazz Bez» є «Міжнародні дні джазової музики у Вінниці», Міжнародний джазовий фестиваль «Do#Дж». Їх аргументовано можна віднести до категорії *масштабних міжнародних джазово-фестивальних форумів*, оскільки в окремі роки, особливо у 2011–2012 рр., в них взяли участь джазові музиканти більш як з *десяти* країн світу.

Не менш презентабельним і одним із наймолодших у цій категорії міжнародних джазових фестивалів України став заснований у 2011 р. «Alfa Jazz Fest» – теперішній «Leopolis Jazz Fest» (м. Львів). Слухачам було представлено відомих музикантів з України, Білорусі, Росії, Бразилії, США. А у 2012 р. виступили відомі джазові музиканти з США, Канади, Англії, Польщі, Німеччини, Білорусії, Угорщини, Росії, України та ін. До цієї категорії фестивалів можна віднести також міжнародні джазові фестивалі «Єдність», «Odessa Jazz Fest», «Jazz in Kiev» та ін., статус яких можна визначити як *розширених міжнародних джазових фестивалів*, на яких щоразу були представлені виступи джазових музикантів *більш як з п'яти* зарубіжних країн світу.

На джазовій мапі України зустрічалися фестивалі, участь в яких поряд з українськими джазменами брала лише невелика кількість зарубіжних учасників або гостей, що також дозволяє віднести їх до категорії міжнародних. Одним з найбільш популярних у цій групі став Міжнародний джазовий фестиваль «Kharkiv ZaJazz Fest» (м. Харків), прем'єра якого відбулася у 2007 р. на якій звучала різноманітна музика – від мейнстріму до авангарду. Тому заходу по праву присвоїли звання «найстильнішого» фестивалю України. Вже у 2008 р. організатори «Kharkiv ZaJazz Fest» зробили ставку на міжнародний рівень. Наближеними до фестивалю «Kharkiv ZaJazz Fest» є міжнародні джазові фестивалі «Черкаські джазові дні», «Art jazz cooperation» та багато ін. Їх можна віднести до категорії міжнародних джазових фестивалів *обмеженого міжнародного представництва*, де можна було почути на окремих фестивалях виступи виконавців *не більше як з п'яти* країн зарубіжж'я.

Поряд з міжнародними фестивалями в Україні щорічно проходять українські джазові фестивалі більш скромного масштабу. В залежності від статусу їм можна «присвоїти» відповідні категорії. Часом джазові фестивалі різного формату одночасно відбуваються у декількох містах України. Наприклад, Міжнародний бразильський фестиваль «Бразил Босанова Джаз Фест» (міста Київ, Одеса, Львів, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Сімферополь) та ін. А деякі фестивалі постійно змінюють свою «прописку» – Міжнародний фестиваль етнічної музики та ленд-арту «Арт-поле». Такі фестивалі можна об'єднати під загальною назвою *«мандрівні»*. Іноді джазовий фестиваль або фестивальний проект ставав *складовою частиною великого музичного або мистецького фестивалю*. Окрему групу фестивалів утворили *дитячі та юнацькі* джазові фестивалі, які або функціонували як самостійні мистецькі акції (Всеукраїнський дитячий джазовий фестиваль «Джаз над морем», Київські міжнародні дитячі джазові фестивалі «Атлант-М» і «ОКешкин Джаз» та ін.), або стали складовою великого «дорослого» фестивалю (Міжнародного джазового фестивалю «Єдність» та ін.). Невеликі групи джазових фестивалів склали: *фестивалі-однорічки* (Міський джазовий фестиваль «Jazz Місто-2010», Регіональний джазовий фестиваль «Jazz at Colosseum-2009» та ін.); фестивалі *обмежено доступні або закриті* («Sailing Blues» та ін.); з різних причин *зірвані або скасовані* фестивалі (Міжнародний фестиваль культур народів світу «Свірж», Міжнародний джазовий фестиваль «Jazz Crystal» та ін.); *маловідомі, типологічно не визначені* фестивалі («Нікополь-99», «Конвалія» та ін.).

Наукова новизна. Таким чином, музичні джазові фестивалі можуть бути поділені за цілим рядом ознак, що зумовило визначення вибору параметрів їх типології, в основу якої був покладений кількісно-якісний принцип аналізу: характеристика *кількісної* частини аналізу базувалася на кількісних показниках концертних виступів, фестивальних майданчиків, складу учасників тощо, що вплинуло на визначення статусу фестивалів; за основу *якісної* характеристики було взято масштабність фестивалю, обсяг концертних програм, характеристики виконавського рівня учасників та резонанс про їх виступи в пресі, мас-медіа та відвідувачів.

Отже, на основі вищезазначених параметрів була розроблена наступна класифікація діючих у даний період в Україні джазово-фестивальних акцій:

1. Міжнародні фестивальні заходи:

1) *масштабні міжнародні джазово-фестивальні форуми* – «Jazz Bez» (Україна: міста Львів, Луцьк, Київ, Харків, Тернопіль, Івано-Франківськ, Рівне, Севастополь, Одеса, Черкаси; Польща: міста Перемишль, Люблін, Санок, Новица, Ярослав та Білосток), «Міжнародні дні джазової музики у Вінниці» – «Vinnytsia Jazzfest», «Do#Дж» (м. Донецьк, а з 2008 р. – м. Київ) та ін.;

2) *розширені міжнародні джазові фестивалі* – «Alfa Jazz Fest» (м. Львів), «Jazz in Kiev» (м. Київ), «Джаз Коктебель» (м. Коктебель – Крим), «Єдність» (м. Київ), «Джаз на Дніпрі» (м. Дніпропетровськ), «Донецьк-130» (м. Донецьк), «Бразил Босанова Джаз Фест» (міста Київ, Одеса, Львів, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Сімферополь), етноджазовий фестиваль «Флюгери Львова» (м. Львів), «Джаз-Карнавал» – «Odessa Jazz Fest» (м. Одеса), «Дніпрогастроль» (міста Київ, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Одеса, Київ), «Live in Blue Bay» (м. Коктебель – Крим), фестиваль-конкурс джазової імпровізаційної майстерності «Майстер-Джем Фест» (м. Одеса) та ін.;

3) *міжнародні джазові фестивалі обмеженого міжнародного представництва* – «Art jazz cooperation» (міста Луцьк, Рівне), «Jazz in Crimea» (міста Ялта, Сімферополь, Севастополь), «JazzFest» – «Органум» (м. Суми), «Запорізький джем» (м. Запоріжжя), Міжнародний джаз-фольк фестиваль «Музичні діалоги» (м. Луцьк), «Черкаські джазові дні» (м. Черкаси), «Vocal Zone» ім. Володимира Міхновецького (м. Київ), «Kharkiv ZaJazz Fest» (м. Харків), «Chernihiv jazz open» (м. Чернігів), «Пап-джаз-фест» (м. Ужгород), «Jazz-Forum» (м. Бердянськ Запорізької обл.), «Джаз-Форум» (м. Донецьк), «Energy-Fest ім. Дмитра Тьомкіна» (м. Кременчук Полтавської обл.), «Осінній блюз» (м. Нікополь Дніпропетровської обл.), «Метаморфози джазу» (м. Київ), «Київські літні музичні вечори» (м. Київ), «Горизонти джазу» (м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл.), «Гарячий джем в Станіславові» (м. Івано-Франківськ), Молодіжний джазовий фестиваль «Джалітон» (м. Ялта), «Big Band Fest» (м. Харків), музичний фестиваль і пісенний конкурс виконавців «Crimea Music Fest» (м. Ялта), Форум молоді музики «Барви музики ХХ ст. Авангард. Класика. Джаз.» (м. Вінниця), задекларовані як Міжнародні джазові фестивалі: «Джаз+jazz-2007» (м. Біла Церква Київської обл.), «Jazz Nikolaev-2010» (м. Миколаїв), міні-фестиваль «Джаз-міні-фест» (м. Вінниця) та ін.

4) *спільні міжнародні джазові фестивалі*: Міжнародний джазовий фестиваль «Jazz Bez» (Україна, Польща), Міжнародний музичний арт-фестиваль пам'яті Андрія Баранова «МАМАКАБО» (Росія, Україна – Коктебель), Міжнародний фестиваль альтернативної музики («жаз нинішнього покоління») «Ua/PI Alternative Music Meetings!» (Польща, Україна – міста Київ, Львів) та ін.;

2. Джазові фестивалі за участі українських виконавців:

5) *всеукраїнські джазові фестивалі* – «Зимові джазові зустрічі» ім. Євгена Дергунова (м. Київ), «Космополіт JAZZ Fest» (м. Київ), «The Beatles Fest» (м. Київ), міні-фестиваль-конкурс «Jazz-Kolo» (міста Київ, Львів, Одеса, Миколаїв), «Сосо. Джаз...» Пам'яті Сосо Іремашвілі (м. Южне Одеської обл.), блюзово-джазовий фестиваль «Гостинний фестиваль» (м. Київ), відкритий (заявлений як регіональний) джазовий фестиваль «Джаз-фест Поділля» (м. Хмельницький), «Jazz Fest» (м. Суми), військовий фестиваль джазової музики «Джаз в погонах-1996» (м. Дніпропетровськ), Art-Festival «Кременчук-2007» (м. Кременчук Полтавської обл.) та ін.;

6) *регіональні джазові фестивалі* – «Jazzomir» (м. Житомир), «Jazz-Дилижанс» (м. Черкаси), вуличний джазовий фестиваль «Jazz на Суворова» (м. Херсон), «Green-Jazz-Festival» (м. Севастополь), «МайДжаз»/«MyJazz» (м. Дніпропетровськ), «Блюз-Квадрат» (м. Чернігів), джазовий фестиваль до «Міжнародного Дня Джазу» (м. Запоріжжя), «Jazz Misto» (м. Дніпропетровськ), «Jazz at Colosseum-2009» (м. Луганськ) та ін.;

7) *міські джазові фестивалі* – «Jubilee» (м. Миколаїв), «Осінній джазовий марафон» (м. Київ), Відкритий міський фестиваль джазових оркестрів «КривбаSS` JAZZ» (м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл.), «Jazz in Sumy» (м. Суми), Фестиваль Вина і джазу (м. Ялта), «Рівне-1998» (м. Рівне) та ін.;

3. Дитячі та юнацькі джазові фестивалі:

8) *самостійні дитячі та юнацькі джазові фестивалі*: Всеукраїнський дитячий джазовий фестиваль «Джаз над морем» (м. Скадовськ), Фестиваль-конкурс молодих виконавців «Do#Дж Junior» // «ДоДж Юніор» (м. Донецьк, з 2008 р. – м. Київ), Міжнародний дитячий джазовий фестиваль «Атлант-М» (м. Київ), Міжнародний дитячий джазовий фестиваль «ОКешкин Джаз» (м. Київ), Міжнародний дитячий джазовий фестиваль ім. Леоніда Утьосова в Южному (м. Южне Одеської обл.), Всеукраїнський фестиваль молодих виконавців джазу «Джаз-форум» (м. Бердянськ Запорізької обл.), Міський відкритий естрадно-джазовий дитячий фестиваль «Сердце-bravo» (м. Херсон), Міський дитячий джазовий фестиваль-конкурс «Джаз і Юність» (м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл.) та ін.;

9) *джазові фестивалі, які включали участь дитячих та юнацьких колективів*: Міжнародний джазовий фестиваль «Єдність» (м. Київ), Всеукраїнський фестиваль «Зимові джазові зустрічі ім. Євгенія Дергунова» (м. Київ), «Вечори пам'яті Володимира Симоненка» в рамках Міжнародного фестивалю «Київські літні музичні вечори» (м. Київ), Міжнародний фестиваль академічної і сучасної музики «Фарботони» (м. Канів Черкаської обл.), Регіональний вуличний джазовий фестиваль «Jazz на Суворова» (м. Херсон), Міжнародний фестиваль «Vinnytsia Jazzfest» (м. Вінниця) та ін.

4. Особлива типологія джазово-фестивальних акцій:

10) *джазові фестивалі або проекти як складова великого музичного або мистецького фестивалю*: «Джазові вечори пам'яті Володимира Симоненка» – два джазові дні в рамках Міжнарод-

ного фестивалю «Київські літні музичні вечори» – «Summer Jazz Night» (м. Київ), джазовий проект «Вінницьке джазове перехрестя» в рамках фестивалю «Міжнародні дні джазової музики у Вінниці» – «Vinnytsia Jazzfest», Міжнародний український музичний фестиваль «Київ Музик Фест», Міжнародний фестиваль академічної та сучасної музики «Фарботони» (м. Канів Черкаської обл.), Міжнародний форум молодшої музики «Барви музики ХХ ст. Авангард. Класика. Джаз.» (м. Вінниця), Міжнародний фестиваль сучасного мистецтва «Два дні та дві ночі нової музики» (м. Одеса), Миський мистецький фестиваль «Літо на Ринку» (м. Львів), Міжнародний фестиваль етнічної та джазової музики «Art of Tolérance» (міста Євпаторія, Харків, Київ), міні-фестиваль «Нулеве декабрия» в рамках Міжнародного джазового фестивалю «Kharkiv Za Jazz Fest» (м. Харків), Всеукраїнський фестиваль задекларований як міжнародний «Музика без кордонів» (м. Ужгород), Міжнародний літній музичний фестиваль «Імпровізація» (м. Львів) та ін.;

11) *джазові фестивалі-однорічки*: Регіональний джазовий фестиваль «Jazz Misto-2010» (м. Дніпропетровськ), задекларований як Міжнародний джазовий фестиваль «Jazz Nikolaev-2010» (м. Миколаїв), Всеукраїнський Військовий фестиваль джазової музики «Джаз в погонах-1996» (м. Дніпропетровськ), типологічно не визначений «Наш джаз-2006» (м. Кременчук Полтавської обл.), Регіональний джазовий фестиваль «Jazz at Colosseum-2009» (м. Луганськ), Фестиваль сучасного джазу «Джазперфест-2008» (м. Харків), Миський джазовий фестиваль «Рівне-1998» (м. Рівне), типологічно не визначений джазовий фестиваль «Дні джазової музики-1995» (міста Умань, Сміла Черкаської обл.), задекларований як Міжнародний джазовий фестиваль «Джаз+jazz-2007» (м. Біла Церква Київської обл.), типологічно не визначений фестиваль джазової музики «Нікополь-1999» (м. Нікополь Дніпропетровської обл.) та ін.;

12) *закриті або обмежено доступні джазові фестивалі*: Закритий джазовий фестиваль «Sailing Blues» (м. Київ) та ін.;

13) *«мандруючі» фестивалі*: Міжнародний фестиваль етнічної музики та ленд-арту «Арт-поле» (с. Шешори Івано-Франківської обл.; с. Воробіївка Вінницької обл.; Куяльник–Одеса; с. Уніж Івано-Франківської обл.), Міжнародний джазовий фестиваль «Дніпрогастроль» (міста Київ, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Одеса, Київ), Міжнародний джазовий фестиваль «Jazz Bez» (16 міст України та Польщі), Регіональний джазовий фестиваль «Джазовий коктейль» (міста Севастополь, Ялта, Євпаторія), Міжнародний фестиваль «Бразил Босанова Джаз Фест» (міста Київ, Одеса, Львів, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Сімферополь), Міжнародний фестиваль «Ukraine Jazz summer» (міста Київ, Одеса, Миколаїв, Сімферополь), Міжнародний фестиваль етнічної і джазової музики «Art of Tolérance» (міста Євпаторія, Харків, Київ), міні-фестиваль-конкурс «Jazz-Kolo» (Київ, Львів, Миколаїв, Одеса) та ін.;

14) *інтернет-фестивалі*: Міжнародний інтернет-фестиваль-конкурс джазової імпровізаційної майстерності «Майстер-Джем Фест» (м. Одеса) та ін.;

15) *маловідомі типологічно невизначені джазові фестивалі*: фестиваль джазової музики «Нікополь-99» (м. Нікополь Дніпропетровської обл.), «Конвалія» (м. Полтава), «Наш джаз-2006» (м. Кременчук Полтавської обл.), Фестиваль сучасного джазу «Джазперфест- 2008» (м. Харків), «Jazz Mini Fest» (м. Вінниця), «Дні джазової музик-1995» (Умань, Сміла Черкаської обл.) та ін.;

16) *скасовані або зірвані джазові фестивалі*: Міжнародний фестиваль культур народів світу «Свірж» (с. Свірж Львівської обл.), Міжнародний джазовий фестиваль «Jazz Crystal» (м. Севастополь), Міжнародний джазовий фестиваль «Джаз Буковель» (курорт Буковель Івано-Франківської обл.) та ін.;

17) *мистецькі фестивалі за участі джазових виконавців*, що презентували джаз на рівні з іншими музичними фестивальними заходами і тим самим виконували важливі просвітницько-пропагандистські завдання: І Міжнародний фестиваль авангардного мистецтва за участю джазових виконавців «Нова територія-1993» (м. Київ), Міжнародний фестиваль етно-орен-аіг «Арт-поле» (с. Шешори Івано-Франківської обл., с. Воробіївка Вінницької обл., Куяльник – Одеса, с. Уніж на Івано-Франківщині), Міжнародний фестиваль мистецтв «Fort.Missia» (с. Поповичі Львівської обл.), Музичний фестиваль «Прикарпатська весна» (м. Івано-Франківськ), Міжнародний фестиваль сучасного мистецтва «Старе кіно по-новому» (м. Івано-Франківськ), Міжнародний музичний фестиваль «KaZантип» (Крим – м. Щолкіно, с. Веселе та с. Попівка під Євпаторією), Музичний фестиваль в рамках Міжнародного фестивалю сучасного мистецтва «Андріївський Узвіз» (м. Київ), Міжнародний фестиваль музики і актуального мистецтва «Соседний МИР» (Крим – м. Щолкіно), Міжнародний літній музичний фестиваль «Імпровізація» (м. Львів), Перший Фестиваль класичної і сучасної української музики (м. Полтава) та ін.

З позиції строгої класифікації запропонована типологія може здатися недосконалою, оскільки, наприклад, джазовий фестиваль «Jazz Bez» водночас і міжнародний, і мандрівний, і спільний міжнародний тощо. Але з огляду на те, що для представленого дослідження був застосований метод «нестрогой класифікації», ці явища художньої культури було розглянуто водночас у межах кількох типів і встановлено належність відповідних фестивалів до декількох груп.

Висновки. Отже, джазово-фестивальні заходи в період 1991–2012 рр. стали важливою складовою соціокультурного простору України. Космополітизм джазу сприяв появі багатьох джазових фестивалів і проектів, а також продовжив «творче життя» фестивалів, які сформувалися в попередні роки. Розмаїття джазових акцій за масштабами, віковими категоріями учасників, змістом, сферами впливу,

терміном побутування тощо стало підставою поділу їх на категорії та зумовило розробку авторської класифікації, що може стати корисною керівникам закладів культури і мистецтв в організації та проведенні джазово-фестивальних заходів тощо.

Література

1. Зубенко Д. В. Розвиток фестивального руху в сучасній Україні. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право : [збірник наукових праць]. К., 2011. № 4 (12). С. 110–114.
2. Зуєв С. П. Сучасний культурний простір та семіотика музичного фестивалю (на матеріалах Харкова): дис. ... канд. Мистецтвознавства : 17.00.01. Харківська держ. академія культури. Х., 2007. 207 с.
3. Резникова Е. И. Основные формы фестивалей искусств на современном этапе. URL: <http://www.e-culture.ru/Articles/2006/Reznikova.pdf>
4. Романко В. І. Джазовий фестивальний рух як чинник музичного життя сучасної України. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. К., 2009. Вип. 84: Композитор і сучасність. С. 306–319.
5. Сичова О. Типи мистецьких фестивалів і конкурсів у сучасній Україні. Мистецтвознавчі записки. К., 2013. Вип. 24. С. 257–263.
6. Скакун О. Ф. О терминопонятиях «типология», «типологизация», «тип» в сравнительном правоведении. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». Т. 20 (59). № 2. Симферополь, 2007. С. 101–104.
7. Швед М. Б. Тенденції розвитку міжнародних фестивалів сучасної музики в Україні на новому етапі (1990–2005 рр.): автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01 «Теорія та історія культури». Львів. держ. муз. академія ім. М. В. Лисенка. Л., 2006. 20 с.
8. Широкова Е. А. Музыкальный фестиваль в диалоге культур: дисс. ... канд. Культурологии : 24.00.01. Санкт-Петербургский гос. ун-т культуры и искусств. – СПб., 2013. 171 с.
9. Яковлева-Романенко О. Типология суспільств як предмет соціальної філософії. Вісник Київського інституту бізнесу і технологій. К., 2010. №1 (11). С. 3–5.

References

1. Zubenko, D.Y. (2011), Development of the Festival Movement in Contemporary Ukraine, Visnyk NTUU «KPI». Politolohiya. Sotsiolohiya. Pravo : zbirnyk naukovykh prats' [Bulletin of the NTUU «KPI». Politology. Sociology. Law: collection of scientific works], K., 4 (12), 110–114. (in Ukrainian).
2. Zuev, S.P (2007), «Modern semiotics and cultural space music festival (on materials Kharkov)», The dissertation of the Candidate art studies: 17.00.01, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, 207 p. (in Ukrainian).
3. Reznikova, E.I. (2006), «The main forms of arts festivals at the present stage». Retrieved from www.e-culture.ru/Articles/2006/Reznikova.pdf
4. Romanko, V.I. (2009). Jazz festival movement as a factor in the musical life of modern Ukraine, Naukovyy visnyk NMAU im. P. I. Chaykovsk'koho. [Scientific Herald of the National Academy of Sciences of Ukraine. P. I. Tchaikovsky], vol. 84: Kompozytor i suchasnist' [Composer and the present], K., pp. 306–319. (in Ukrainian).
5. Sycheva, O. (2013, Typy mystets'kykh festyvaliv i konkursiv u suchasniy Ukrayini [Types of art festivals and competitions in modern Ukraine], Mystetstvoznachchi zapysky [Art criticism notes], vol. 24, K., pp. 257–263. (in Ukrainian).
6. Skakun, O.F. (2007), On the terminology of «typology», «type» in comparative jurisprudence, Uchenyye zapiski Tavricheskogo natsional'nogo universiteta im. V. I. Vernadskogo. Seriya «Yuridicheskiye nauki» [Uchenyye zapiski Tavricheskogo Natsionalnogo Universiteta im. V. I. Vernadsky. A series of «Legal Sciences»], T. 20 (59), no.2, Simferopol, pp. 101–104. (in Ukrainian).
7. Swede, M.V. (2006), «Trends in international festivals of contemporary music in Ukraine on a new phase (1990-2005 years)», Thesis. abstract for. Cand. Art criticism 17.00.01 «Theory and history of culture», Lviv state muse academy them M.V. Lysenko, Lviv, 20 p. (in Ukrainian).
8. Shirokova, E.A. (2013), «Music Festival in the Dialogue of Cultures», The dissertation of the Candidate Culturology: 24.00.01, St. Petersburg State University culture and arts, St. Petersburg, 171 p. (in Russia).
9. Yakovleva-Romanenko, O. (2010), Typology of societies as a subject of social philosophy, Visnyk Kyivsk'koho instytutu biznesu i tekhnolohiy [Bulletin of the Kiev Institute of Business and Technologies], No. 1 (11), K., pp. 3–5. (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 06.10.2018 р.